

L'encíclica Fratelli tutti és un gran resum del magisteri del papa Francesc i l'expressió del seu somni d'un món divers, basat en la fraternitat.

Armand Puig i Tàrrach

La vivència de l'oració que va tenir el Senyor i les seues instruccions sobre la manera de pregar són els elements en els quals el cristià s'ha d'inspirar quan resa.

Enric Benavent

Aquest estiu tan especial i tan incert, ha convidat a viatjar prop de casa. A valorar itineraris més o menys pròxims que ens refereixen a la nostra pròpia història i ens remetent sempre a valorar les nostres pròpies arrels.

Pere Oliva

EL BON PASTOR

Revista per a preveres i diaques

Jo soc el bon pastor: conec les meves ovelles, i elles em coneixen a mi, tal com el Pare em coneix, i jo conec el Pare. I dono la vida per les ovelles.

Número 127
Octubre 2020

Any XI

Pòrtic	3
ARMAND PUIG I TÀRRECH	
Un sol cor i un sol esperit	7
Cures paliatives sí, eutanàsia no	
IGNASI NAVARRI	
Presentes com el llevat	9
El Papa ens posa al davant el drama que viuen les persones migrants	
JOSEP-MIQUEL BAUSSET	
Anunciar l'Evangeli	11
La "passió" de Jeremies (Jr 20, 7-9)	
JAUME PEDRÓS	
Al servei de l'altar	13
Signe-Presència de Crist	
JAUME GONZÁLEZ PADRÓS	
Deixebles de l'Evangeli	14
Joan Roig Diggle. Un jove cristià que et parla a tu	
RAMON SANTOS	
Rentar els peus	16
Guiar el rumb de la nostra vida	
JOSEP MATEU	
Un bisbe ens parla	18
L'oració cristiana	
+ ENRIC BENAVENT	
Hem vist, hem llegit	23
Camins de Verdaguer pel Pirineu de Lleida.	
PERE OLIVA	

Equip de redacció Agustí Borrell, Norbert Miracle, Xavier Morlans, Daniel Palau, Armand Puig. Sota el patrocini de la *Càtedra de Teologia Pastoral Josep Pont i Gol*

Disseny original Animaset

Dipòsit Legal T- 1085 - 2014 revistaelbonpastor@gmail.com www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de la revista podeu fer els vostres donatius a

La Caixa 2100-0272-33-0101212882

Pòrtic

ARMAND PUIG I TÀRRECH
Rector de l'Ateneu Universitari
Sant Pacià

La vigília de la festa de sant Francesc, el dia 3 d'octubre de 2020, dissabte, el Papa que porta el nom del sant d'Assís ha triat aquest lloc per signar l'encíclica *Fratelli tutti* (= FT), la tercera del seu pontificat. No ha estat una visita anecdòtica, sinó plena d'intenció. En el segle XIII, Francesc sorgeix en un moment de crisi, en un món assedegat de canvis eclesials i esquinçat per l'heresia càtara que el papa Innocenci III intentarà combatre amb una croada de trist record. En el segle XXI, l'any de la pandèmia, el 2020, el papa Francesc fa sentir la seva veu de líder moral de la humanitat, en un món malalt i en crisi que davant la malaltia global tendeix a replegar-se sobre si mateix i es remou en la incertesa i la manca de futur. Sense lideratges forts a nivell mundial, en un escaquer que es debat entre populismes i liberalismes –així parla l'encíclica (FT 155-169)–, aquesta s'adreça a un món que es planteja moltes preguntes però que segurament no acaba de saber com enfocar les respostes.

El papa Francesc proposa tres camins majors que tenen un denominador comú i que integren un seguit de missatges i propostes que el Papa ha impulsat en els seus set anys i mig de pontificat.

Comencem pel denominador comú. El document papal és una encíclica «social» que s'inscriu en la Doctrina Social de l'Església, és a dir, en el pensament i l'acció social que l'Església duu a terme, amb la intenció d'il·luminar la realitat humana a la llum de l'Evangeli i de la Tradició, incloent-hi en un lloc preferent el Magisteri, un dels elements d'aquesta Tradició. Així ho havia fet el Papa en la seva segona encíclica, *Laudato si'*, dedicada a la «cura de la casa comuna», en la qual Francesc dialogava amb Bartomeu, el patriarca de Constantinoble, i amb la teologia ortodoxa de la creació. Ara, en la *Fratelli tutti* el Papa dialoga amb el gran imam d'Al Azhar (el Caire), Ahmad Al Tayyeb, amb qui va signar el febrer de l'any passat a Abu Dhabi el «Document de la fraternitat humana per la pau mundial i la convivència comuna» (vegeu FT 5).

El diàleg del Papa amb el màxim representant de l'islam sunnita es concreta sobretot en el darrer capítol de l'encíclica (vegeu FT 271-285), titulat «Les religions al servei de la fraternitat en el món». Tanmateix, en els set capítols restants allò que domina és la visió que el Papa té de l'Evangeli social, de la bona nova que ha de permeabilitzar la col·lectivitat humana i cada persona en particular –i que cal introduir en la predicació i la catequesi. D'una certa manera podríem dir, amb el llenguatge de Francesc d'Assís, que el

Papa proposa la forma vitae Evangelii sobre la qual cal construir el món en aquest moment de la història. La qüestió de fons de l'encíclica és la mirada global sobre el món i la clau que pot convertir-lo en un món obert. Aquesta clau és la fraternitat i l'amistat social, derivades directament de l'Evangelí de Jesús. Tal com llegim en Mt 23,8, «tots vosaltres sou germans».

El primer camí és, doncs, el de la fraternitat universal i el de l'amistat social, definidor del document. En la presentació de l'encíclica feta al Vaticà el mateix dia 3 d'octubre a la tarda, Andrea Riccardi va subratllar que la fraternitat és «el camí senzill i essencial», que s'ofereix a un món immers en la confusió i el desorientament. Es tracta d'un camí de fondes arrels cristianes. N'hi ha prou de recordar que la comunitat cristiana és anomenada «fraternitat» en la Primera carta de Pere (2,17; 5,9) i que en el segon d'aquests textos es parla d'una fraternitat comunitària universal, estesa arreu del món. De manera semblant, l'encíclica contempla el món a la llum de la fraternitat, la qual és concebuda com l'horitzó d'esperança que hauria d'assenyalar el futur de la nostra humanitat.

En efecte, el repte que es dibuixa en aquest moment de la història, immersos com estem des de 2007-2008 en una crisi econòmica inacabable, ara del tot agreujada per la irrupció del coronavirus, és el de fer possible que tots siguem germans i germanes, els uns dels altres, sense excepció. Les diferències ètniques, socials, econòmiques, religioses, ideològiques han de passar pel sedàs de la fraternitat. D'aquesta manera es podrà arribar a una «amistat social que integri tothom» (FT 180). L'amor fratern no pot quedar tancat en un petit grup o sector, en un país o territori, no pot quedar reclòs en persones pertanyents a una mateixa classe social o adscrites a una determinada església cristiana. Els qui observen les pràctiques de la religió –i potser se'n vanten, com fa el fariseu de la paràbola– haurien de ser els primers a entendre i viure la fraternitat.

La fraternitat és un dels grans ideals del missatge cristià i també de la modernitat, que forma part de la tríade emblemàtica de la Revolució francesa: *liberté, égalité, fraternité* (vegeu FT 103-105). Òbviament, la fraternitat no és un qüestió de fair play, ni d'un simple respecte de les llibertats individuals. El Papa insisteix que la fraternitat inclou la voluntat de practicar-la i fer servir el diàleg, gràcies al qual podem descobrir l'altre.

Tanmateix, la fraternitat és un dels ideals que el món global posa en perill. Les grans paraules es liquen perquè es perd el sentit de la història. La profunditat del passat i del futur queda reduïda a un trist i angoixant present, que es resol en una atenció desmesurada al propi «jo», a les seves volàtils necessitats i als seus esclavitzants desigs. En les pàgines dedicades a les ombres creades per la pandèmia (FT 32-36), el Papa constata que hem viscut sense gestos de fraternitat en un món que, per mor de la malaltia, quedava tancat i confinat, sobretot interiorment. El confinament físic és expressió d'un confinament més dur, que afecta la manera de viure i la capacitat de trobar-se un mateix i amb els altres. Tots hem estat, i som, a la mateixa barca, i hem descobert que ningú no se salva sol, ni tan sols aquells que posseeixen mitjans que, aparentment, els permetrien de viure aïllats. Però el qui s'aïlla en la seva particular torre

d'ivori opta per un estil de vida sense interès, en el qual la pregunta per l'altre és absent i, de vegades, és vista com una nosa.

Per això, el segon camí que proposa l'encíclica rau en el pas d'un món tancat a un món obert. L'alternativa és entre una sola humanitat, amb la consciència que som «caminants amb la mateixa carn humana» (FT 8), i el globalisme, que és una visió esbiaixada de la globalització, en el qual es produeix una minva de «la visió comunitària de l'existència» (FT 12). La pràctica activa de la fraternitat universal fa descobrir els pobres i malalts com els «germans més petits» (Mt 25,40). Estar al costat dels qui passen necessitat és el primer pas per a viure una fraternitat de gran voltatge, no una fraternitat menuda que quedés reduïda al petit grup autoreferencial. L'Església és una fraternitat universal perquè dins d'ella, siguin on siguin i visquin on visquin, hi caben tots els éssers humans, tots els qui jeuen a la vora del camí ferits i malmenats (FT 56-86). Cal obrir el món a l'Evangeli dels pobres, i això ho farà una Església que segueixi les benaurances evangèliques en el fons i en la forma.

Quan el Papa parla d'una «amistat social que integri tothom» (FT 180), es refereix a una humanitat que construeix la civilització de l'amor i que fa servir l'arma del diàleg, mai la violència i la confrontació, sempre el perdó. En aquest sentit, la «violència verbal» es converteix en un càncer social, una manera de fer que corromp l'ànima de les societats contemporànies (FT 44). I en aquest punt els dirigents polítics semblen sovint una llavor que és de jull i no de blat. Cert, hi ha una «política millor», que és absolutament necessària i que és reivindicada per l'encíclica (FT 154-197), però el punt fonamental és la moralitat pública que s'ha de caracteritzar per la justícia i la veritat, tant en els estaments legislatius i executius com, sobretot, en els estaments judicials. Aquesta moralitat ha d'incloure la dimensió econòmica i, en particular, la dimensió social de la propietat (FT 118-127). Els béns d'aquest món no poden ser una eina de separació que els vinculi a un ús privat i privatiu, legalment justificat però moralment insuficient i fins i tot culpable. En efecte, no és just que la riquesa dels uns comporti la pobresa dels altres. No podem parlar d'integració social si la pobresa i la fam, la guerra i la misèria assetgen tants milions de persones, entre els quals els migrants, que, malgrat les aparences, són un «element de futur» de les nostres societats (FT 40).

El tercer camí queda explicitat en el darrer capítol, dedicat a les religions al servei de la fraternitat (FT 271-285). Aquí ressona amb força l'amistat del papa Francesc amb Al Tayyeb. Els encontres que han tingut han manifestat que el cristianisme i l'islam han deixat els camins antics de la lluita fraticida i han entrat en la via del diàleg. L'esperit d'Assís, iniciat pel papa sant Joan Pau II (1986) i continuat posteriorment en les trobades Homes i Religions i la Pregària per la Pau, que organitza anualment la Comunitat de Sant'Egidio, ha anat esmussant una llarga història de desencontres. La pau s'ha començat a imposar a la guerra, i ja no es pot parlar de guerra de religions –tot i els conflictes encara existents, que sovint tenen una arrel no religiosa i en els quals la religió tendeix a servir d'excusa per amagar altres interessos.

L'any 2013 el Papa escrivia: «Cada un de nosaltres és cridat a ser un artesà de la pau, unint i no dividint, extingint l'odi i no atiant-lo, obrint els camins del diàleg i no aixecant nous murs» (citat en FT 284). Aquest és l'esperit que es va viure l'any passat a Abu Dhabi entre el Papa i Al Tayyeb. En aquella ocasió es va proclamar que les religions no poden dur a «sentiments d'odi i hostilitat», de violència i de vessament de sang, i que, quan ho fan, es desvien de la seva naturalesa pròpia i són manipulades (FT 285). El nom de Déu és pau, i aquest nom ha de ser reverenciat i honorat, no se'l pot prendre en va. Així ho han entès Luther King, Desmond Tutu i Ghandi, citats pel Papa en l'encíclica (FT 286). Així ho va entendre el beat Carles de Foucauld, el «germà universal», que va viure la fraternitat cercant de ser amic de tothom, començant pels més pobres dels musulmans entre els quals vivia i va sofrir una mort martirial.

L'encíclica Fratelli tutti és un gran resum del magisteri del papa Francesc i l'expressió del seu somni d'un món divers, basat en la fraternitat. En aquest temps de replantejament del sentit de l'existència i en el difícil context de la pandèmia, la veu del Papa brolla de l'Evangeli i orientarà tothom qui somiï en un món nou i renovat. Com el mateix Papa escriu al començament del document, «(cal) una fraternitat oberta, que permeti de reconèixer, valorar i estimar cada persona més enllà de la proximitat física, més enllà del lloc de l'univers on hagi nascut o visqui» (FT 1).

Que el Senyor ens hi ajudi!

Un sol cor i un sol esperit
**Cures paliatives sí,
 eutanàsia no**

IGNASI NAVARRI BENET

*Prevere del bisbat d'Urgell
 vicari general*

Davant la Llei Orgànica de regulació de l'eutanàsia que el Congrés dels Diputats ha decidit tramitar, els Bisbes de la Comissió Executiva de la Conferència Episcopal Espanyola van fer pública el passat 14 de setembre una nota a tall de reflexió on s'afirma de manera clara i contundent que: no hi ha malalts «incuidables», encara que siguin incurables. No es pot dir més amb menys paraules. Encara mes recentment, el 22 de setembre, la Congregació per a la Doctrina de la Fe, acaba de publicar la carta *Samaritanus Bonus*, sobre la cura de les persones en les fases crítiques i terminals de la vida, desenvolupant àmpliament i en totes les seves conseqüències la «veritat bàsica» del valor «inviolable de la vida».

Ja la Subcomissió Episcopal per a la Família i la Defensa de la Vida de la Conferència Episcopal Espanyola, publicà l'1 de novembre de l'any passat un document titulat *Sembradores de esperanza, acoger, proteger y acompañar en la etapa final de esta vida*.

El document està dividit en set capítols en forma de preguntes i respostes; unes seixanta en total. 1 - El debat inicial sobre l'eutanàsia, el suïcidi assistit i la mort digna. 2 - Ètica de la cura dels malalts dignitat, salut, malaltia. 3 - La medicina pal•liativa davant la malaltia terminal. 4 - La il•licitud de l'obstinació terapèutica. 5 - L'eutanàsia i el suïcidi assistit són èticament inacceptables. 6 - Propostes per fomentar una cultura del respecte a la dignitat humana. 7 - L'experiència de fe i la proposta cristiana.

En aquest article vull centrar l'atenció en el capítol 3. Dels altres en sabem més perquè potser se n'ha parlat més.

La pregunta 16 del document queda formulada així: que és la medicina pal•liativa? I la resposta és molt clara «La medicina pal•liativa és una nova especialitat de l'atenció en situació terminal i al seu entorn, que contempla la situació del final de la vida des d'una perspectiva profundament humana, reconeixent la seva dignitat com a persona en el marc del sofriment físic, psíquic, espiritual i social, [...] suposa un canvi de mentalitat respecte al pacient en situació terminal». És a saber que quan ja no es pot curar, encara hem de cuidar i sempre alleujar. És pot dir que és una forma d'entendre i atendre els malalts en situació terminal, oposada principalment als dos conceptes extrems que queden fora de la praxi mèdica: l'obstinació terapèutica i l'eutanàsia.

Cal dir que la medicina pal·liativa encara no està plenament desenvolupada en el sistema sanitari espanyol. Es tracta d'una medicina que es recolza sobre aquests tres pilars: 1 - El malalt en situació terminal amb dolor físic, i també amb un sofriment psíquic, espiritual i social. 2 - La família angoixada i inquieta que pateix. 3 - El personal sanitari educat per lluitar contra la mort i fer front al dolor i al sofriment.

Es tracta d'una atenció integral al malalt terminal amb la finalitat de millorar la seva qualitat de vida, atenent totes les seves necessitats físiques, psíquiques, socials, i espirituals del pacient i de la família.

I cal adequar a cada pacient, amb un criteri de proporcionalitat, aquestes cures pal·liatives per tal de no caure en l'obstinació terapèutica.

N'hi ha que veuen en aquesta adequació una eutanàsia encoberta, i no és el mateix. Una cosa és procurar la mort i l'altra és renunciar a l'acarnissament o a l'obstinació terapèutica.

Cal tenir en compte que hi ha unes cures generals bàsiques que cal atendre: la nutrició no invasiva, la hidratació, el subministrament d'analgèsics, cures bàsiques, higiene canvis posturals, etc, que estan destinats a la supervivència del malalt. Això no allarga de manera penosa la vida del pacient, sinó que és una forma humana i digna de respectar-lo com a persona fins al final. La supressió de l'alimentació i de la hidratació, encara que siguin administrades d'una manera artificial, significaria una veritable eutanàsia.

Ens adonem, per tant, de que el malalt en situació terminal té uns drets que no poden ser vulnerats: és el «morir amb dignitat». Aquests són: morir al seu temps natural sense escurçar ni allargar de manera innecessària la vida, morir rodejat de l'estima familiar i dels amics, morir amb la possibilitat d'haver estat informat adequadament i participant en totes les decisions importants que l'afecten i morir amb l'ajuda espiritual que pugui menester.

El malalt en situació terminal es troba davant d'un dolor físic al qual hi respon el professional de la sanitat amb els analgèsics; davant de l'angoixa, se li ha d'oferir consol i esperança; davant la soledat, procurar que no li manqui l'acompanyament dels éssers estimats i de l'atenció atenta dels professionals de la salut. Pels creients, sigui quina sigui la seva religió, l'atenció a la dimensió espiritual i transcendent es molt important i per això cal que sigui ofertada. Ho hem vist ara en molts casos durant aquesta pandèmia.

Com podem veure, si el malalt terminal es atès d'aquesta manera integral, no cal recórrer a l'eutanàsia. Es ben lícit el recurs als analgèsics., encara que se'n pogués derivar un possible escurçament de la vida del malalt, sempre i quan el malalt pugui complir amb els seus deures religiosos i morals.

Fins i tot el tractament amb morfina amb els moderns sistemes d'administració existents és ben lícita.

Convé recordar sempre aquesta màxima: «Curar algunes vegades, alleujar sovint, acompanyar sempre».

La medicina pal·liativa és la que pretén humanitzar el procés de la mort ajudant el malalt i a la seva família, fins al final.

Un darrer aspecte al que cal fer referència és al de la sedació pal·liativa que la pràctica diària aplica en situacions de malaltia incurable, avançada o irreversible. Per tant, estem davant d'un tractament per a situacions concretes i no generalitzades i que cal saber administrar, quan sigui realment necessari, sense provocar immediatament la mort ni privar de consciència al malalt de manera innecessària.

Aquesta sedació serà acceptable èticament quan s'hagin esgotat tots els recursos terapèutics existents i s'hagi explicat al malalt i a la família l'abast de les conseqüències d'aquesta acció. És aquí on apareix la possibilitat de redactar un document de voluntats anticipades, que antigament es denominava «testament vital».

Presents com el llevat

El Papa ens posa al davant el drama que viuen les persones migrants

JOSEP-MIQUEL BAUSSET

monjo del monestir de Santa Maria de Montserrat

El diumenge 27 de setembre, el papa ens convocà a celebrar la Jornada Mundial del Migrant i del Refugiat, per així recordar la situació tràgica dels desplaçats interns, una drama sovint invisible que la crisi mundial, causada per la pandèmia del Covid-19, ha agreujat.

En el missatge amb motiu d'aquesta jornada, el papa Francesc ens recorda que a la fugida d'Egipte, també “el nen Jesús experimentà, amb els seus pares, la tràgica condició del desplaçat i del refugiat”. El Papa ens posa al davant el drama que viuen les persones migrants. I és que també “en els nostres dies, milions de famílies poden reconèixer-se en aquesta trista realitat” dels refugiats, “que fugen de la fam, de la guerra i d'altres perills greus en busca de seguretat i d'una vida digna per a ells i les seues famílies”.

El papa ens exhorta a vore en els qui pateixen el mateix Jesús, “present en cadascun d'ells, obligat (com en temps d'Herodes) a fugir per salvar-se”. Per això, com a cristians, els papa ens recorda que “estem cridats a reconèixer en els seus rostres el rostre de

Jesucrist, afamat, assedegat, despullat, malalt, foraster i empresonat, que ens interpel·la”. En el seu missatge amb motiu d’aquesta jornada, el papa ens vol fer vore que “els desplaçats interns ens ofereixen aquesta oportunitat de trobament amb el Senyor”. I com que és “necessari conèixer per comprendre”, no podem ignorar els qui sofreixen, perquè sovint, “quan parlem de migrants i desplaçats, ens limitem a números. Però no són números”, com ens recorda el papa, “sinó persones”. D’ací que “si coneixem les seues històries, aconseguirem comprendre” la situació que viuen, per així “fer-nos proïsmes per servir”, com el bon samarità (Lc 10:33) va reconèixer en la persona malferida, el seu proïsme.

Tots sabem, com ens diu el papa, que “les pors i els prejudicis ens fan mantenir distàncies amb altres persones i ens impedeixen acostar-nos com a proïsmes i servir-los amb amor”. El papa ens convida a “aproximar-nos al proïsme”, cosa que “significa estar disposats a córrer riscos, com ens ha ensenyat el personal sanitari en els últims mesos” degut a la pandèmia del Covid-19.

El papa també ens fa vore que “per a reconciliar-se és precís escoltar”, en una societat que no escolta, caracteritzada per l’aïllament i l’individualisme. Per això “l’amor, el que reconcilia i salva, comença per una escolta activa”, tot i que “en el món de hui s’està perdent la capacitat d’escoltar”. Com ens recorda el papa, “només amb una escolta humil i atenta, podrem arribar a reconciliar-nos de veritat”. I és que “gràcies a aquesta escolta, tenim l’oportunitat de reconciliar-nos amb el proïsme, amb tants descartats, amb nosaltres mateixos i amb Déu, que mai no es cansa d’oferir-nos la seua misericòrdia”.

Com ens diu el papa Francesc, “per a créixer, hem de compartir”, com ho feia la primera comunitat cristiana (Lc 4:32), ja que “l’acció de compartir era un dels seus pilars fonamentals”. Per això el papa ens posa al davant un fet important per a tots nosaltres, i és que “la pandèmia ens ha recordat com n’és d’essencial la corresponsabilitat i que només amb la col·laboració de tothom, és possible encarar la crisi”.

El papa acaba el seu missatge amb motiu d’aquesta Jornada Mundial del Migrant i del Refugiat, recordant-nos que “aquest no és el temps de l’egoisme, perquè el desafiament que enfrontem ens uneix a tots”. I per això “és indispensable col·laborar per a construir”.

Tant de bo mai no tanquem el nostre cor als germans que sofreixen i sapiguem acollir les persones que fugen de la guerra i de la fam. Tant de bo la nostra societat no miri amb indiferència ni amb recel aquests germans nostres que vénen al nostre país buscant una vida més digna.

Amb la situació dramàtica que viuen les persones que intenten creuar el Mediterrani i les qui estan internades al camp de refugiats de Mòria, cal que, urgentment, Europa afronti i solucioni aquesta tragèdia que viuen homes, dones i nens, tractats com si fossin animals o que moren en el seu intent d’aconseguir una vida digna.

Anunciar l'Evangeli

La "passió" de Jeremies

JAUME PEDRÓS

prevere del bisbat de Lleida
rector del seminari diocesà

La missió profètica implica i complica la vida dels profetes. En tenim diversos exemples a la Bíblia. Un dels casos més frapants és el de Jeremies: tota la seva vida es veu marcada (de vegades molt negativament) per la seva vocació: *No et casis ni tinguis aquí cap fill ni cap filla; no prenguis part en un àpat funerari, no et posis de dol ni et planyis; no entris en cap casa on facin un convit, no t'asseguis a menjar i beure amb ells* (16, 2.5.8). Des del començament de la seva missió el profeta d'Anatot sabrà que la seva missió és la d'*arrençar i enderrocar, destruir i enrunar* encara que també *construir i plantar* (1, 10). Una missió que no serà gens fàcil.

En les anomenades «confessions»: (11, 18-12, 6; 15, 10-21; 17, 14-18; 18, 18-23) el profeta ja mostra el profund desconcert i malestar davant el fet que el seu mateix poble rebutgi totalment la paraula que ell els transmet de part del Senyor.

Però el text més lacerant i ple de dolor el trobem al capítol 20 en un dels passatges més reveladors de tota la literatura profètica: *Senyor, m'has seduït i m'he deixat seduir; has volgut forçar-me i te n'has sortit. He estat la riota de tothom, tot el dia es burlen de mi* (20, 7). La seva queixa va contra el Senyor. Les seves paraules són dures: forçar-me ho podem entendre en sentit fort: «m'has violat». El mateix verb seduir pot tenir un to d'engany. El profeta se sent com la noia seduïda i burlada que després es deixada a la cuneta. El que semblava una vocació d'amor s'ha convertit en una demostració de força, en una dictadura, en una imposició. Se sent enganyat per Déu. Es la imatge més atrevida que trobem en tota la Bíblia. Incomprensible però real. De fet el profeta ja havia acusat Déu del mateix abans: *Has estat per a mi una font enganyosa d'aigües inconstants* (15, 18).

Ara expressa amb més duresa la seva situació. Em trobo sol i abandonat i sóc la riota de tothom; he de fer front a persecucions constants; els meus rivals es rabegen contra mi. Aquesta és la teva promesa, aquesta és la meva missió? Aquesta és la paraula que he de predicar, *la paraula que quan m'arribava jo la devorava; ella era el goig i l'alegria del meu cor?* (15, 16). Però resulta que ara, la paraula del Senyor s'ha tornat per a mi motiu de menyspreu i de burla tot el dia (20, 8). Ell parla de destruir i enderrocar però les seves paraules no es compleixen. Però tampoc no arriba el moment de construir i plantar. Se sent enganyat i decebut. El profeta no té forces, n'està cansat de ser sempre la riota del poble, que tothom es burli d'ell

Per això la temptació és molt clara: No hi pensaré més, no anunciaré la paraula en el seu nom (20, 9), és a dir, deixaré de fer de profeta. Vol «passar» de Déu, vol oblidar-se de la seva vocació. Vol escollir el camí més fàcil: abandonar la seva missió

Es aquí on la seva llibertat es troba atrapada per Déu, per la seva Paraula. Es quelcom interior que s'apodera d'ell, que el domina, que el venç, que se li imposa amb el calor i la força d'un foc insaciable. No ha rebut un encàrrec extern. Es un impuls apressant que no pot resistir. Es el foc de Déu, *un foc devorador* (20, 9) aquell foc que cremava i no es consumia (Ex 3, 2), és un volcà en el seu interior. Aquest foc que no el deixarà tranquil: ha de continuar fent de profeta, ha de continuar anunciant la Paraula del Senyor, agradi o no agradi al poble: *Digues el que jo t'ordenaré. No tinguis por de ningú* (1, 7-8). Aquesta és la voluntat de Déu, aquestes son les paraules que s'imposen amb tal evidència que encara que el profeta les vulgui evitar, les ha de pronunciar per necessitat interior, per exigència divina. L'autèntica vocació del profeta li fa superar tota mena de decepció, de persecució, de cansament; l'allibera de callar o de dir només allò que vol sentir el poble com fan els falsos profetes. La missió profètica és intrínseca a la seva persona. S'ha de fiar i confiar en el Senyor, no en les seves forces o voluntat. *No tinguis por de ningú: Jo seré al teu costat per alliberat-te. T'ho dic jo, el Senyor* (1, 8). Aquesta és la seva força, el seu foc interior.

Al servei de l'altar

Signe-Presència de Crist

JAUME GONZÁLEZ PADRÓS

prevere de l'arquebisbat de Barcelona

professor de la Facultat de Teologia de Catalunya

El passat 8 de juny de 2020, el Papa va aprovar les respostes que havia donat la Congregació per a la Doctrina de la Fe, referent a la modificació de la fórmula sacramental del baptisme i les seves conseqüències. En aquest escrit es deixa clar que, variar les paraules amb què s'administra el primer dels sacraments, converteix en invàlida l'acció sacramental i que, per tant, cal repetir el ritu absolutament.

Això no pot sorprendre a ningú que tingui sòlids coneixements de teologia sacramentària, i del magisteri eclesial més autoritzat en matèria de sacraments.

Per altra banda, la fonamentació doctrinal d'aquesta nota és magnífica, especialment en cristologia i eclesiologia, com no podia ser altrament venint de qui ve, oi més tenint en compte la brevetat del document. Fixem-nos aquí, tanmateix, en un aspecte no pas menor, que posa de relleu la nota. Es tracta de la consciència ministerial del sacerdot o del diaca que celebra el sacrament.

El text fa notar que el ministre no actua a la manera d'un funcionari que exerceix un rol que se li ha assignat, sinó que obra ministerialment «com a signe presència de Crist, que actua en el seu Cos, donant la gràcia i fent d'aquella concreta assemblea una manifestació de “la naturalesa autèntica de la vertadera Església” (SC 2)». I aquesta actuació demana del ministre la interior voluntat de fer el que vol fer l'Església, si bé aquesta intenció s'ha d'expressar – afirma la nota – en les accions exteriors, mitjançant l'ús de la matèria i la forma de cada sacrament. No és, doncs, suficient una intenció merament interior.

«Alterar la fórmula sacramental significa, a més, no comprendre la naturalesa mateixa del ministeri eclesial, que és sempre un servei a Déu i al seu poble, i no l'exercici d'un poder que arriba fins a la manipulació del que ha estat confiat a l'Església com una acció que pertany a la Tradició»

Aquesta ignorància de la naturalesa del ministeri sacerdotal o diaconal, signe-presència de Crist, és a la rel de totes les extravagàncies que encara podem observar – segons refereixen no pocs fidels – en els presbiteris de les nostres esglésies. Una ignorància molt preocupant perquè - a cap observador atent se li escapa - és una de les més importants causes que bloquegen la comunicació de la fe als nostres contemporanis i, alhora, del refredament de no pocs catòlics que, de forma silenciosa, van abandonant les nostres assemblees, segurament cansats i decebuts.

La nota doctrinal recorda, a més, que, els sacraments, en tant que instituïts per Jesucrist, són lliurats a l'Església a fi que els salvaguardi, i que aquesta no pot disposar dels fonaments mateixos de la seva existència. El primat de Crist, doncs, confereix als sacraments una santedat que els ministres, i tots els fidels, hem d'acollir i servir.

Deixebles de l'Evangelí

Joan Roig Diggle. Un jove cristià que et parla a tu

RAMON SANTOS

Prevere de l'arquebisbat de Barcelona.

Vicepostulador de la Causa

El dia 7 de Novembre a la Basílica de la Sagrada Família tindrà lloc la Beatificació del jove màrtir Joan E. Roig i Diggle, un màrtir del que segurament hem sentit parlar però potser no és gaire conegut, per això val la pena fer aquest petit resum.

En Joan Roig i Diggle era fill de pare català i de mare anglesa, tenia dues germanes. Va néixer l'any 1917 a l'Eixample de Barcelona i va estudiar en diverses escoles cristianes, per als seus familiars i amics era en John.

Fou un militant exemplar del Grup “*Mar Blava*” d'El Masnou, de la Federació de Joves Cristians de Catalunya. Un testimoni de vida cristiana que no ens pot passar desapercbut.

Va ser un jove que va viure la seva curta però entusiasta vida juvenil durant la primera meitat del segle XX. Un jove treballador i apassionat per estimar Déu i els germans.

Una crisi econòmica familiar, en la feina del seu pare, va obligar a la família a reduir-se econòmicament i socialment, deixant el pis del carrer Mallorca de Barcelona i la casa d'estiueig de Premià de Dalt per anar a viure a El Masnou on els lloguers eren més econòmics.

Va haver de deixar els estudis. Durant el dia és va posar a treballar per contribuir a l'economia familiar, però també va continuar amb els estudis que continuava després de treballar, ja que s'havia proposat ser advocat, «per defensar els pobres injustament tractats».

Amb molta diligència i facilitat es va integrar a El Masnou a on es va vincular activament en la vida parroquial doncs tant a Barcelona com a Premià, on anava als estius, i ara a El Masnou, no va deixar mai la seva pràctica diària de l'Eucaristia i de llargues estones d'oració davant el Santíssim.

També va seguir treballant activament en diferents moviments d'Església.

En resum, un jove d'Eucaristia i intensa pregària diària, compromès amb els altres.

Una de les coses que el van ajudar molt va ser el clima cristià que vivia a casa seva, amb la família. Es vivia una vida cristiana exemplar.

Al principi de l'any 1936 comença a escriure articles d'àmbit social, que li són publicats en el butlletí *Mar Blava*. Poc després començarà a escriure com a corresponçal en el diari catòlic *El Matí*, on publica notícies sobre El Masnou.

El Juliol de l'any 1936 esclatà la revolució, que trenca sobtadament la vida que ell portava. Arriba el dia crucial, el dia del seu martiri. L'11 de setembre de 1936 és fet presoner. Tenia dinou anys quan rebé la corona del martiri que tant havia desitjat.

El 12 de setembre de 1936, festivitat del Dolç Nom de Maria fou assassinat per la causa de Jesucrist. Perd la vida terrenal per creure en Jesucrist, ser cristià i proclamar ben alt la seva fe.

No podem explicar millor el seu martiri que fent present les manifestacions de la seva mare. Ella també ens deia que, després d'esclatar la revolució, alleujava penes, animava els tímids, visitava els ferits i cercava cada dia entre els morts dels hospitals els coneguts que havien estat assassinats.

- *Totes les nits el meu cor de mare vetllava per destriar el més petit soroll, que ell sentiria, però, abans que jo mateixa. Dissortadament, aquella vegada el meu cor no em va enganyar. El brogit dels automòbils va fer-se més intens, fins que varen aturar-se davant la casa. Vaig sentir-me envaïda d'una terrible angoixa: ràpidament em vaig alçar i vaig anar al dormitori del meu fill. Ell ja estava dret, puig així mateix havia sentit la fressa. Vaig dir-li: "John, ja són aquí. Què farem?". I em va contestar: "Li sembla que em puc escapar?". Jo li vaig dir: "No ho sé", per tal com ells havien escridassat des del carrer que era impossible escapar-se, puig tenien la casa presa per tots costats i vigilaven pertot arreu amb reflectors. Veient John com estaven les coses digué: "Vaig a combregar". I davant meu s'administrà la darrera comunió.*

- *Un grup d'uns deu feien trontollar les portes a cops de culata. Aleshores en John em digué: "Deixi'ls per a mi". "No, John", li contesto. "Jo aniré amb tu". Vàrem baixar junts l'escala i, després de fer unes preguntes des de dins, ens repeteixen: "Si no obriu serà pitjor per a vosaltres". Tot estava perdut, i vàrem obrir.*

- *Entraren a la casa i, a ell se l'endugueren al dormitori; obligant-lo a asseure's damunt del seu llit amb les mans enlaire, comencen la seva obra de saqueig, dirigint-nos insults a ell i a mi. Les poques paraules que els contesto no tenen eficàcia. El rostre del meu fill està desfigurat. Les nostres mirades s'encreuen i ens entenem en el nostre martiri mutu i ens travessem els cors. S'acosten els darrers moments.*

- *De sobte li diuen: "Anem". Jo els dic: "No us l'emportareu. Quin mal us ha fet?". Mentrestant l'estrenyo fortament entre els meus braços i no el deixo anar. És, però, inútil. Els meus ulls de mare es giren pietosos vers el que comanda el grup i, amb els braços oberts i el cor ple de dolor, li dic: "Si vós teniu mare, tingueu compassió de mi". Però no m'escolta. Davant el meu martiri, els altres queden vacil·lants: potser pensen en llurs mares. I resten immòbils. El cap de grup, però, impacient, els diu: "Què feu? Sou homes o no ho sou? Agafeu-lo i marxem". Abraço el meu John i l'estrenyo contra el meu cor... Ell, mentrestant, amb una veu molt dolça m'adreça en la meua llengua aquests mots de gràcia: "God is with me", els quals, traduïts, volen dir "Déu és amb mí".*

Abans de descarregar-li els cinc trets -cinc eren les llagues de Crist- i el tret de gràcia al cervell, van permetre que parlés. Les seves darreres paraules, adreçades als que

l'afusellaren, foren aquestes: "Que Déu us perdoni, com jo us perdono". D'aquesta manera morí aquest jove cristià, temple vivent de l'Esperit Sant.

Els que el van assassinar, que ho havien fet també a altres joves, reconegueren que no n'havien trobat cap de tan valent com en Roig. Vulgui el bon Déu que les seves paraules hagin fructificat en el cor dels que el van matar.

Aquest testimoni de fe, de fortalesa des de la fe, des de la certesa que Déu és amb nosaltres durant tots els instants de la nostra vida, ens pot ser un estímul per a viure una vida més entregada i més confiada en el Senyor. Que l'amor que en John sentia per la oració i la Eucaristia, ens ajudi a viure amb més profunditat la nostra relació amb Déu a través de la oració i el sagrament de l'Eucaristia.

Rentar els peus

Guiar el rumb de la nostra vida...

JOSEP MATEU

prevere de l'arquebisbat de Tarragona

director del Secretariat Interdiocesà de Joventut SIJ

Cada persona al llarg de la seva vida el que cerca i vol és que la seva vida tingui un sentit, descobrir perquè ha estat creat, i quan hom el troba esdevé feliç en tot el que fa i viu. I aquí rau la qüestió, com podem trobar el sentit, l'orientació, el rumb de la meua vida? Pels cristians, aquest sentit només el trobem quan descobrim i responem a la vocació rebuda, al què Déu ens ha creat.

Per aquest motiu, cadascú de nosaltres ens hauríem d'interpel·lar si realment orientem bé el rumb de la nostra vida, si la nostra opció vital respon a la vocació a la qual sóc cridat, perquè només podrem ajudar als nostres adolescents i joves a buscar i respondre el sentit de la seva vida des de la nostra pròpia experiència i testimoni.

Sens dubte Déu ens ha creat per donar resposta a la seva crida, única resposta que ens farà viure en plenitud. En una cultura del provisional, som cridats de nou a ser revolucionaris, i ser revolucionaris significa ser capaços d'assumir compromisos, estimar en fidelitat, optar per quelcom perdurable. Revolucionaris en: ser fidels en l'amor que és capaç d'omplir el cor i engendrar una família que és puntal i escalf; en comprometre's i fer la pròpia vida un ser per als altres; en descobrir i teixir una ferma relació d'amistat i amor amb Déu; en somniar i fer realitat el teu treball que potencii totes les teves capacitats i orientar-les vers un sentit...

En la cultura del provisional totes aquestes dimensions entren en crisi: fidelitat en l'amor, el do de la família, la fe i la relació personal amb el Senyor, el compromís generós i per amor, un treball com a resposta al que ets i no com objectiu merament econòmic....

Per això, en paraules del papa Francesc al capítol 8 de la *Christus Vivit* és tant important i ens hem de convèncer que tota pastoral és vocacional, tota formació és vocacional i tota espiritualitat és vocacional. I això val per a tots: pares i mares, educadors, preveres, acompanyants... Déu posa a les nostres mans el tresor més gran, els adolescents i joves de la nostra societat, per tal que els ajudem a descobrir per a què han estat cridats, i ajudar-los a respondre per esdevenir plenament feliços. Sens dubte, serà el regal més gran que els hi podrem fer al llarg de la seva vida.

Això no ho podrem fer des de la teoria, els discursos i les receptes preestablertes, sinó com hem dit, des de la pròpia experiència i testimoni, des del caminar amb paciència i estima al seu costat (com feia Jesús amb els seus deixebles), des de l'escolta i l'empatia, des de l'amor sincer i autèntic que els farà obrir el cor, des d'ajudar-los a frenar el ritme accelerat i estressant de la nostra societat, i sobretot, de posar-los en el silenci i la pregària davant de Déu per tal que puguin confrontar amb Ell la seva vida i els seus anhels: l'únic que els farà sentir la seva crida, els captivarà amb la seva mirada i els farà respondre amb alegria.

Massa sovint hem reduït la pastoral vocacional a les vocacions específiques, cal que com fa amb encert el papa Francesc, ampliem aquesta comprensió i pastoral a tot allò que afecta a la vida dels joves: opció de parella, d'estudis i treball, de família, de relacions, de compromisos... Perquè tot allò que viuran i optaran, els ajudarà poc a poc a respondre amb més especificitat a la crida que Déu els fa: la salvació que Déu ens regala és una invitació a formar part d'una història d'amor que es teixeix amb les nostres històries; que viu i vol néixer entre nosaltres perquè donem fruit allà on siguem, com estiguem i amb qui estiguem. Allà ve el Senyor a plantar i a plantar-se (CV 252).

Un bisbe ens parla

L'oració cristiana

+ **ENRIC BENAVENT**

bisbe de Tortosa

Al començament del curs passat, la Comissió Episcopal per a la Doctrina de la Fe de la Conferència Episcopal Espanyola va publicar un important document titulat «Tot jo tinc set de Déu, del Déu que m'és vida» (Sal 42, 3). Orientacions doctrinals sobre l'oració cristiana. La importància d'aquest document està, en primer lloc, en el tema que aborda, que afecta al més nuclear i autèntic de la vivència de la fe: l'oració com a moment fonamental de la trobada i la relació amb Déu. Estem davant una qüestió de gran transcendència per al present i el futur de l'Església, perquè una fe que no s'alimenta en la pregària no creix en l'amor a Déu i arriba a convertir-se en quelcom sense ànima. Sense l'oració, ni els creients ni l'Església en el seu conjunt podem créixer en santedat.

El document comença fent-nos caure en el compte de la situació cultural paradoxal en la qual ens trobem: “la cultura i la societat actuals, caracteritzades per una mentalitat secularitzada, dificulten el cultiu de l'espiritualitat i de tot el que porta a la trobada amb Déu. El nostre ritme de vida, marcat per l'activisme, la competitivitat i el consumisme, genera buit, estrès, angoixa, frustració, i múltiples inquietuds que no aconsegueixen alleujar els mitjans que el món ofereix per a aconseguir la felicitat” (n. 1). No obstant això, aquesta situació no apaga la set de Déu que hi ha en el cor de tot home, per la qual cosa ens trobem també que “no pocs senten un desig apressant de silenci, serenitat i pau interior. Estem assistint al ressorgir d'una espiritualitat que es presenta com a resposta a la “demanda” creixent de benestar emocional, equilibri personal, de gaudi de la vida o de serenitat per a encaixar les contrarietats... Una espiritualitat entesa com a cultiu de la pròpia interioritat perquè l'home es trobe amb ell mateix, i que moltes vegades no porta a Déu” (n. 2).

Aquesta barreja de secularització i cerca de pau interior han afavorit que avui ens trobem en un “mercat” amb moltes ofertes que volen respondre a la necessitat que l'ésser humà té de trobar sentit i orientació per a la vida. Algunes d'aquestes propostes estan inspirades en tradicions religioses i principis doctrinals aliens i, sovint, incompatibles amb veritats fonamentals de la fe cristiana, amb la concepció de l'home que neix d'ella i amb la salvació a la qual Déu ens crida en Jesucrist. Pensem, per exemple, en la pràctica del ioga, inspirat en el budisme zen; o en el mindfulness, que tanta acceptació té últimament en certs ambients socials.

Si aquestes pràctiques foren únicament unes tècniques per trobar serenitat interior, no existiria cap problema. Però sovint es justifiquen en teories sobre energies còsmiques, sobre la interioritat de l'ésser humà o la meta a la qual es vol arribar, que contradiuen la doctrina cristiana de la creació, de la relació de l'home amb el cosmos i de la plenitud que

només trobarem en Déu. Davant aquesta situació el document vol recordar els elements essencials que no poden faltar en una iniciació a l'oració cristiana, que és l'autèntic camí per arribar al Déu viu i vertader, l'Únic que pot associar la set de felicitat que hi ha en el cor de l'home.

En el moment actual ajudar a tots els batejats a trobar-se amb Déu és una urgència pastoral, perquè en una cultura que ha perdut les referències cristianes, sense una experiència de fe que arribi al cor, les veritats de la fe es tornen incomprensibles per a molts i les exigències morals es converteixen en una càrrega insuportable. Estic convençut que actualment tot procés de transmissió de la fe ha de començar per una iniciació a la vida de pregària que possibiliti una trobada viva amb Déu. Per això, la seua pràctica no pot convertir-se en quelcom reservat a un grup selecte de creients, sinó que és una necessitat per a tots els cristians, ja que sense ella la fe no pot mantindre's viva.

La vivència de l'oració que va tenir el Senyor i les seues instruccions sobre la manera de pregar són els elements en els quals el cristià s'ha d'inspirar quan resa. En els evangelis se'ns narra que sovint el Senyor es retirava a orar, de vegades sol i d'altres acompanyat per alguns deixebles. No sols orava quan disposava de temps lliure o no tenia una altra cosa més important que fer, sinó que hi dedicava temps, el que indica que era molt important. L'oració no era per a ell una tècnica de relaxació, sinó la manera de viure humanament la seua relació filial amb el Pare, una relació que el va portar a viure la seua missió de tal forma que en Ell no trobem la més mínima dissociació entre "amor" i "obediència": la forma de viure i expressar el seu amor filial és obeint la voluntat del Pare. El cristià quan resa no es busca a ell mateix, sinó que ho fa perquè en Crist ha sigut fet "fill de Déu". La seua oració, igual que la de Jesús, és el camí per a expressar i créixer en la relació filial amb el Pare, viscuda amb obediència amorosa.

Crist, a més d'orar va donar breus indicacions als deixebles sobre la manera de fer-ho. No va donar importància a les tècniques ni va formular grans teories sobre els mètodes d'oració. Per a Ell el més important era la senzillesa exterior i l'autenticitat interior. Entre els seus ensenyaments el més important és el Parenostre. En les tres primeres peticions es formulen els desitjos més profunds que brollen del cor d'aquell que de debò creu en Déu i l'estima: que el nom de Déu siga santificat, que vinga el seu regne i que es complisca la seua voluntat a la terra com en el cel. El deixeble, abans que preocupar-se per ell mateix, cerca el Regne de Déu i la seua justícia. En la segona part expressem les nostres necessitats: conscients que som pobres, pecadors i febles i, per tant, estem amenaçats pel maligne, ens posem confiadament a les mans del Pare i li demanem que ens cuide, que ens perdone, que ens sostinga en la temptació i que ens protegisca d'aquell que pot apartar-nos del camí de la salvació.

L'oració del Senyor és el model de l'oració cristiana. Al cristià no li és lícit apartar-se d'aquest camí: "si vas discorrent per totes les pregàries de les santes Escripures, crec que no hi trobaràs res que no es trobi i contingui en aquesta oració dominical. Per això, hi ha llibertat per a dir aquestes coses en la pregària amb unes o altres paraules, però no pot haver-hi llibertat per a dir coses diferents" (Sant Agustí).

Per a què resar? Únicament quan tenim clara la resposta a aquesta pregunta podem entendre l'específic de l'oració cristiana. Moltes persones senten necessitat de pregar "per a sentir-se bé", "per a trobar-se amb si mateix" o per a "tranquil·litzar el seu esperit". En aquest cas l'oració queda reduïda a una reflexió per prendre consciència dels moviments interiors del propi esperit i dels propis desitjos i, d'aquesta manera, poder dominar-los i aconseguir la pau. Així l'oració es converteix en una meditació que no és pròpiament cristiana, perquè la meditació cristiana consisteix a reflexionar sobre la pròpia vida confrontant-la amb la Paraula de Déu per a iniciar un camí de conversió. Això no exclou que puguem emprar tècniques que ens ajuden a asserenar l'esperit i ens predisposen positivament a l'oració, però no podem confondre-les amb ella.

Per a un cristià la meta de l'oració i de tot el camí de l'existència és Déu, que és la fi última de l'home, i no deu ser instrumentalitzada en funció d'altres finalitats. L'oració ens ajuda a créixer en les actituds que ens uneixen ja en aquesta vida a Déu i, per això, ens permeten arribar a aconseguir-lo un dia en plenitud: la fe, l'esperança i la caritat. Sant Agustí ho expressa magistralment amb aquestes paraules: «La fe, l'esperança i la caritat condueixen fins a Déu a qui prega, és a dir, a qui creu, espera i desitja».

L'actitud fonamental que caracteritza la vida del creient és la fe i la confiança en Déu. Gràcies a ella, davant les dificultats, "no camina angoixat", ni està "preocupat" pel cos o pel vestit, ni pel que menjarà o beurrà, ni pel demà (Mt 6, 25-34). La fe és una adhesió filial a Déu que va més enllà del que nosaltres sentim i comprenem. Sabem que aquesta es posa a prova especialment en els moments de dificultat i tribulació, o quan experimentem que Déu no ens concedeix el que li demanem. En eixos moments no hem de dubtar d'Ell ni abandonar l'oració, perquè no significa que s'haja oblidat de nosaltres, sinó que ens vol donar "béns majors" (Sant Agustí).

En la vida tenim moltes esperances. Unes es realitzen i altres no. En el fons totes ens parlen d'un desig de felicitat que hi ha en el cor de l'ésser humà: «en el fons, volem només una cosa: la vida benaurada, la vida que simplement és vida, simplement felicitat» (Benet XVI). L'oració ens ajuda a mantenir aquesta esperança enmig de les dificultats i a créixer en ella, perquè desperta en nosaltres el desig de la Vida Eterna.

La caritat és amistat amb Déu. Aquesta amistat ens porta a estimar els altres com a germans nostres. Santa Teresa de Jesús defineix l'oració com «tratar de amistad, estando muchas veces tratando a solas con quien sabemos que nos ama». Per a Santa Teresa de l'Infant Jesús és «un crit de gratitud i d'amor tant enmig del sofriment com enmig de l'alegria». Gràcies a l'acció de l'Esperit Sant en els nostres cors, que «ve a ajudar la nostra feblesa, perquè nosaltres no sabem pregar com cal» (Rm 8, 26), en l'oració aquesta amistat va creixent cada dia fins a unir-nos amb Déu.

La pregària no és, per tant, quelcom secundari per a un cristià: és necessària per a qui vol aconseguir Déu i, amb Ell, la vertadera felicitat.

Si l'oració és el lloc on el creient, que ha estat fet fill de Déu pel baptisme, expressa i creix en la relació filial amb el Pare, aprendre a pregar no consisteix únicament en l'assimilació d'unes tècniques de concentració, sinó que és un procés que no es pot separar de la vida

dels fills de Déu que comença i es desenvolupa en el si de l'Església. D'ella rebem tant la fe com el llenguatge en el qual aquesta s'expressa i arriba a ser comprensible per a nosaltres; també en ella l'Esperit Sant «ensenya a orar als fills de Déu» (Catecisme de l'Església Catòlica, 2650) i aprenem a resar assimilant el llenguatge de l'oració, que no és altre que el de la fe.

L'oració, sent un acte personal, no és per al creient una activitat viscuda d'una forma purament individualista: quan el cristià prega ho fa sempre com a membre del Cos Místic de Crist, que és l'Església. Els llocs on aprenem a orar no poden ser altres que aquells en els quals ella viu i expressa la fe: en primer lloc cal esmentar la Sagrada Escriptura, doncs «parlem amb Déu quan preguem, i l'escoltem quan llegim les paraules divines» (Concili Vaticà II, DV 25). Dins de la Sagrada Escriptura els salms tenen una gran importància, perquè en la seua varietat reflecteixen tots els sentiments i situacions de la vida de Jesús i dels seus deixebles. Interioritzar els salms constitueix un camí insuperable per créixer en la unió amb Déu. No oblidem que Crist es va servir d'ells per a dirigir-se al Pare en els moments més decisius de la seua vida.

En segon lloc, aprenem a orar eclesialment en la litúrgia. La interiorització del llenguatge litúrgic evita caure en el perill de reduir l'oració a un simple sentiment subjectiu sense contingut objectiu. Com tots sabem, el centre de tota la litúrgia de l'Església és l'Eucaristia, que és «font i cim de tota la vida cristiana» (Concili Vaticà II, LG 11) i, per això, l'oració més important de l'Església. La trobada amb Crist que es viu en la celebració d'aquest Sagrament es prolonga en l'adoració eucarística, que té una gran tradició en la vida de l'Església Catòlica. L'Eucaristia és la base de la vida d'oració. Sense una intensa vivència d'aquest sagrament no pot haver-hi autèntica oració cristiana.

És important també conèixer els grans mestres d'oració que hi ha hagut al llarg de la història de l'Església (com santa Teresa de Jesús, sant Joan de la Creu o santa Teresa de l'infant Jesús, per esmentar alguns d'ells). El testimoniatge de les seues vides i els seus escrits ens ensenyen a orar. Són una gran riquesa que ens revela que l'oració cristiana no és una cosa monolítica. Totes les espiritualitats participen de la tradició viva de l'oració. En la seua rica diversitat «reflecteixen la pura i única llum de l'Esperit sant» (Catecisme de l'Església Catòlica, 2684).

Un creient que vol aprendre a orar ha de mirar a la Mare de Déu. Ella és un model d'oració en tots els moments de la seua vida, des de l'Anunciació, quan va entonar el seu càntic de lloança, fins al moment dolorós de la Creu i l'alegria plena de la Pasqua. Ella és qui ha inspirat i continua inspirant a tots els autèntics mestres d'oració.

Per al cristià el més important en l'oració no és el mètode o la tècnica, sinó “la presència del cor en Aquell a qui parlem en la pregària” (Catecisme de l'Església Catòlica, 2700). Per poder arribar a viure aquesta trobada, en la tradició de l'Església s'han consolidat tres maneres de pregar que no són incompatibles i que, en certa manera, tenen un caràcter progressiu.

En primer lloc està l'oració vocal. Constitueix el primer pas en el seu aprenentatge. Quan els deixebles li van demanar al Senyor que els ensenyés a pregar (Lc 11, 1), va respondre

amb el Parenostre. Igual que els salms, que són l'oració més important del poble d'Israel en l'Antic Testament, el Parenostre és per a ser recitat. De fet, el cristià recorre els seus primers passos en l'oració aprenent les pregàries fonamentals de la fe: l'oració dominical, la salutació a la Mare de Déu, la lloança a la Santíssima Trinitat, etc... L'oració vocal és un element indispensable de la vida cristiana: no es pot oposar a l'oració interior ni menysprear-la com una cosa pròpia de cristians poc formats. Les persones necessitem del llenguatge per expressar els nostres sentiments als qui estimem. Per això, quan l'oració vocal es viu en la presència de Déu i no cau en la rutina, és el primer pas per a l'oració contemplativa. Pensem en quants cristians al llarg dels segles en l'Església han progressat en el camí de la santedat sent fidels a formes senzilles d'oració com el Sant Rosari.

Al costat de l'oració vocal està la meditació. Per al cristià aquesta no es redueix a analitzar els moviments interiors del propi esperit, sinó a confrontar la realitat de la pròpia vida amb la Paraula de Déu. Quan el creient es deixa il·luminar per aquesta Paraula descobreix la veritat sobre si mateix, arriba també a ser conscient del que Déu vol d'Ell i va progressant en el camí de la vida cristiana.

El cim de l'oració és la contemplació. És quan les paraules (oració vocal) i els pensaments (meditació) deixen pas a l'experiència de l'amor de Déu. En eixe moment l'orant centra la mirada de fe i el cor en el Senyor i creix en l'amor a Ell. Ací arriba a plenitud "l'oració del fill de Déu, del pecador perdonat que consent a acollir l'amor amb què és estimat i que vol respondre-hi estimant encara més" (Catecisme de l'Església Catòlica, 2712). És l'expressió més senzilla i el cim de l'oració, perquè en ella les paraules i els pensaments es transformen en sentiments. Per això, l'oració vocal ben viscuda és la primera forma d'oració contemplativa.

La tradició de l'Església i la vida dels sants ens ensenyen que no pot haver-hi autèntica vida d'oració i autèntica unió amb Déu sense el fonament de la celebració dels sacraments, en els quals es viu objectivament aquesta unió. Per això, qualsevol misticisme que opose la unió mística amb Déu a la que es realitza en els sacraments, o que porte a pensar que aquests són innecessaris o estan superats per les persones "espirituals", no pot considerar-se cristià.

Hem vist, hem llegit

Camins de Verdaguer pel Pirineu de Lleida

PERE OLIVA MARCH

*prevere del bisbat de Vic,
vicari episcopal*

Aquest estiu tan especial i tan incert, ha convidat a viatjar prop de casa. A valorar itineraris més o menys pròxims que ens refereixen a la nostra pròpia història i ens remetent sempre a valorar les nostres pròpies arrels.

La lectura d'*Entre l'infern i la glòria*, d'Àlvar Valls, de més d'un miler de pàgines, m'ha suggerit els camins de Mn Cinto Verdaguer, en les diverses exploracions al Pirineu, tan ben descrites en aquest llibre que va narrar la vida del capellà poeta de Folgueroles a partir dels darrers dies de maig fins el 10 de juny de 1902, data del seu traspàs. Un llibre que fa de bon recomanar, ja que tot descrivint aquells dies darrers fa un repàs exhaustiu a les diverses tendències del catalanisme d'aquell moment previ a la mort de Verdaguer.

En aquest marc, dels dies darrers, el poeta enllitat, va rememorar la vida i repassant també les seves caminades pel la muntanya del Pallars, sigui per accedir a la Maleïda (1882), sigui per resseguir camins i valls que l'endinsaven vers les esquerpes muntanyes del Pirineu lleidatà.

CONQUERINT EL SALÒRIA

Pobles enfilats en les solanes arrecerades i valls frondoses puntegen la cartografia del Pallars Sobirà. Situats a finals del segle XIX, les comunicacions viàries, eren bastant més difícils. Avui, qualsevol d'aquests pobles té pista asfaltada fins arran de casa, no era pas així en temps de Mossèn Cinto.

Ens ho narra molt bé, Àlvar Valls: *Havia sortit de la Seu d'Urgell el dia anterior, disposat a iniciar una travessia a peu pel Pirineu que el duria al Pallars i a la Vall d'Aran, i havia passat la nit a pel vessant que havia estat un immens avetar (...) Quan van arribar a Sant Joan de l'Erm els esperava impacient un pastor de Soriguera que havia de fer de guia del viatger per arribar al Pallars* i després, remuntant el riu Romadriu i el Santa Magdalena, arribaran als Cortals d'Os de Civís (Alt Urgell).

Mn Cinto vol fer el cim del Salòria (2.789 metres) i des de dalt *la imatge de la vall andorrana de Setúria, encatificada d'un verd viu, sense gairebé cap roc i clapejada de*

bestiar. Cap al tard va arribar a Norís, ja a la Vall Ferrera. I després fa cap a Ainet de Besan, on Mossèn Domenjó l'esperava.

VALL DE CARDÓS I D'ESTAON

Jo mateix feia temps que no trepitjava la Vall de Cardós. I més temps encara, que no m'hi arribava passant per Surri, a la Vall d'Estaon. Una vall que s'alça a l'oest i que s'enfila fins al turó de Campirme (2631 metres) que amb un rosari de pobles va serpentejant fins el regne de les bordes i les comes que precedeixen els Estanys de Soliguera, dibuixats en el faldar dels cims.

Un enfilall de pobles descriuen la vall: Surri que senyoreja damunt Ribera; Anàs, esglaonat a l'esquerra de la carretera; Bonestarre, poble d'Ermengol Amill que va combatre espanyols i francesos amb els miquelets, i va fugir a Àustria, morint a Nàpols l'any 1732 com a governador de Crotona. Finalment, Estaon. Al voltant de l'església de Santa Eulàlia, els carrers s'enfilen i els teulats d'argent, a mig matí de juliol, assenyalen els camins que porten a les bordes.

Ens diu Valls: *el poeta identificava aquells pobles que havia senyalat en mapes i dels quals havia llegit notícies en llibres, i li semblava haver entrat en un Pirineu diferent del que havia conegut fins llavors, allunyat de les ciutats i d'estampa ancestral, com si el temps no hagués passat des de l'època de l'antic comtat de Pallars.*

El mossèn va fer nit a Anàs i *guiats per Ventura van arribar fins el coll de Campirme i flanquejant el riu pel camí ral, es van dirigir a Esterri d'Àneu*. Malgrat el rigor de l'estiu, em va abellir resseguir el viarany que porta al coll que Mossèn Cinto va trepitjar per avançar fins a Burgo cap a Esterri.

Bordes de Palau, de Jan, del Cardedó fins Nibrós. On el silenci s'ha fet senyor de la contrada. Només el vent, el brancatge i els pensaments. Un ric indret de comes i pastures fins que baixant pel costat de la Ribera d'Estaon, retornava al poble, resseguint un sender frescal, que sempre fa de bon caminar.

Sortint de Santa Maria d'Àneu, troba una colla d'homes *feinejant amb troncs d'arbre* i veu com es munten els rais. Troncs de bosc: pins faigs i avets.. En temps de Pere el Gran, li consta al capellà poeta, la fusta del Pirineu va servir per a construir galeres. Molts dels troncs arribaven fins a Tortosa, però a mig camí hi havia serradores on eren tractats per ser treballats més tard.

És a la vora d'Esterri quan va concebre una poesia que esdevé l'himne pallarès dels raiers: *“So fill del Noguera, / dins d'un rai nasquí; / ma esposa és raiera / raier vull morir”*. I un servidor, tot vetllant el curs vigorós del Noguera en un captard de juliol i en el jardí de l'hotel d'Escaló, veig sortir la lluna misteriosa que ens guarda.

I MONTGARRI

I des d'Alt Àneu, la ruta s'estreny fins a poder assolir la terra de l'Aran. És un camí insòlitàment ferèstec en els nostres dies. Imaginem-nos-el a finals del segle XIX. Vaig

tenir el goig de fer aquest itinerari entre Alòs d'Isil i Montgarri l'any 1983, cent anys després de les petjades del capellà poeta.

Recordo que la tempesta de tarda a inicis de setembre ens va obligar a fer nit en una borda petita i rònega. Vam esperar l'albada per refer el camí en un paisatge boscós i humitejat que demanava horitzons més amplis on poder gaudir de l'escalfor del migdia. I així fou quan vam arribar al santuari enmig d'aquelles comes acollidores que tan bé descriu Verdaguer.

L'any passat –posa Valls en boca del poeta- vaig remuntar la Noguera des d'Esterrri fins aquí a Montgarri, i d'aquí vaig pujar al pla de Beret. Em va robar el cor aquesta plana verda encaixada com un llibre obert entre turons, amb els dos rius que hi neixen l'un cap a França i l'altre cap a Espanya. I prenent el metre de les corrandes populars, vaig compondre aquests versos: Noguera per Alós / tot joguinós,/ Garona per Aran / tot rondinant.

I en una carta dirigida a Mn Jaume Collell, fa un esboç de l'ambient de l'aplec d'aquest santuari aranès, del 15 d'agost de 1883. Les barretines que vermellegen entre boines i casquets. Les robes virolades de les dones...

Des de l'Aran, la ruta de Beret a Montgarri és generosament acolorida: el gris de les roques, el verd ufanós dels prats i els verd enfosquit del bosc, contrasten amb el fil d'argent del Noguera, que serpenteja descendent, més enllà del santuari.

Cent trenta set anys després en un agost marcat per la pandèmia, un parell de clergues vam gaudir del camí descendent que mena des de Beret al santuari. Moltes coses han canviat: el paisatge humà, els avenços tècnics, la comunicació, la galopant secularització... però resta dempeus el paisatge tan bellament pintat a Canigó i els anhels d'un poble que lluita per garantir la seva dignitat.

